

EU:n satamapalveluasetuksen valvonta ja muutoksenhaku

HE liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta 245/2018

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

23.1.2019

Annaleena Mäkilä

Suomen Satamaliitto ry

Kuuleminen 23.1.2019

Suomen Satamaliitto ry:n edustajina paikalla:
Toimitusjohtaja Annaleena Mäkilä, Suomen Satamaliitto ry
Asiantuntijana asianajaja Johanna Lähde, Asianajotoimisto
Castrén & Snellman

Muutosesitykset

- Suomen Satamaliitto esittää seuraavia muutoksia:
 1. EU:n satamapalveluasetuksen alaiseksi valvontaviranomaiseksi (artikla 17 asianomainen viranomainen) määritellään kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) ja/tai
 2. EU-asetuksen 18 artiklan mukaiseksi muutoksenhakuinstanssiksi määritellään markkinaoikeus ja/tai
 3. Asia palautetaan kolmen ministeriön yhteiseen valmisteluun (LVM/TEM/OM)

Yleishuomioita

- Liikennepalvelulaki on ollut muiden vaihtoehtojen puuttuessa keinotekoinen ratkaisu määritellä satamapalveluasetuksen kansallisesti määriteltävät kysymykset
 - Satamilla ei ole elinkeinoa sääntelevää omaa lakiaan, toisaalta satamanpitäminen ei ole liikenne- tai kuljetusmuoto, jota liikennepalvelulaki muilta osin sääntelee
- EU:n satamapalveluasetus astuu voimaan 24.3.2018
- Kilpailu- ja kuluttajavirasto valvoo satamanpitämistä harjoittavia yhtiöitä ja muita satamassa palveluitaan tarjoavia yrityksiä yleisen toimivaltansa puitteissa
- Liikenne- ja viestintävirasto Traficom valvoo satamien infrastruktuuriin liittyviä rakenteita, niiden turva- ja turvallisuuskysymyksiä jne. (pl. rautateiden markkina- ja valvonta)

Valvonta/ perustelut

1/2

- EU:n satamapalveluasetus pohjautuu osittain valtioneuvoston päätöksiin ja kilpailusääntöihin. Satamapalveluiden valvojan rooli on rinnastettavissa kilpailuneutraaliteetin valvojan rooliin (oikeudellinen arviomuistio 9.3.2018 liitteenä)
- Tästä syystä Satamaliitto esittää valvontaviranomaiseksi KKV
 - KKV:n yleistoimivalta ja kilpailuoikeudellinen osaaminen
- Satamapalveluasetuksessa ei ole kyse sataman infraan tai infran turva- ja turvallisuusasioista, minkä vuoksi HE:ssä esitetty Traficom ei ole luonteva valvontaviranomainen
- Asetus on ”itsenäiseltä” sisällöltään kovin ohut, ja sisältää viittauksia yleisiin kilpailusääntöihin, minkä vuoksi on tarpeetonta rakentaa rinnakkaista toimivaltaa KKV:n yleisen toimivallan rinnalle.

Valvonta/ perustelut

2/2

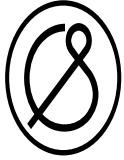
- HE sisältää lisäksi oikaisumenettelyä koskevan esityksen (Traficom + KKV:n kuuleminen -> päätös -> oikaisumahdollisuus)
- Oikaisumenettely on tarpeeton, koska KKV:n kuulemisella synnytetään Traficomille ”vahvistettu” menettely, jolla vahvistetaan Traficomien puuttuvaa kilpailuoikeudellista osaamista
- Mikäli valiokunta katsoisi, että valvontaviranomaiseksi tulisi määritellä HE:n mukaisesti Traficom ja KKV, Satamaliitto esittää joka tapauksessa oikaisumenettelyn poistamista ja muutoksenhakua suoraan markkinaoikeuteen
- Oikaisumenettelyä ei ole vastaavissa esimerkkitalanteissa (rautatiet, lentoasemat, sähkö- ja maakaasumarkkinat)

Muutoksenhaku/ perustelut 1/1

- Satamaliitto esittää, että EU:n satamapalveluasetuksen alaiseksi muutoksenhakuinstanssiksi määritellään markkinaoikeus
- Markkinaoikeus on erityistuomioistuin, jolla on toimivalta mm. kilpailuoikeutta ja kilpailuneutraliteettia koskevissa asioissa.
- Markkinaoikeus käsittelee vastaavantyyppisiä asioita rautatie-, lentoasema- sekä sähkö- ja maakaasumarkkinoiden palvelujen tarjoamisesta.
- Edellä mainituissa tapauksissa muutoksenhaku markkinaoikeuteen tapahtuu suoraan ilman oikaisumenettelyä
- Hallinto-oikeudet eivät ole sopiva muutoksenhakuinstanssi
- Liitteenä on oikeudellinen arvio 5.12.2018

Liitemateriaali

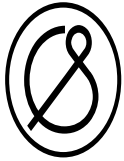
- Asianajotoimisto Castrén & Snellman on valmistellut kaksi oikeudellista arviomuistiota, toisen valvontaviranomaisesta (9.3.2018) ja toisen muutoksenhakuinstanssista (5.12.2018)
- Tämän kalvomateriaalin loppuosassa löytyvät asianajaja Johanna Lähteen valmistelemat pykäläesitykset HE:n muutoksenhakuinstanssia koskevan esityksen muuttamiseksi markkinaoikeuteen (laki liikenteen palveluista ja laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa)
- Pykäläesityksissä on huomioitu eduskunnan käsittelyssä oleva liikennepalvelulain muuttaminen juokseviin pykäliin

Säännösehdotukset markkinaoikeuden toimivallan järjestämiseksi liikennepalvelulaissa

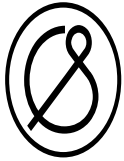
21.1.2019

Asianajaja Anna Kuusniemi-Laine ja asianajaja Johanna Lähde

Tausta (1/2)

- EU:n satamapalveluasetus (EU) 2017/352 velvoittaa jäsenvaltioita säätämään kansallisesti asetuksen soveltamista koskevien valitusten käsittelystä, seuraamuksista ja muutoksenhausta.
- Eduskunnan käsittelyssä on HE 245/2018 vp, jossa ehdotetaan, että liikennepalvelulakiin (320/2017) lisätään uusi 195 a §, jonka mukaan asetuksen soveltamista koskevien valitusten käsittely annetaan Liikenne- ja viestintäviraston tehtäväksi. Ehdotuksen mukaan liikennepalvelulain voimassa olevien muutoksenhakusäännösten nojalla viraston päätöksestä voisi ensin hakea oikaisua ja sitten valittaa hallinto-oikeuteen.
- Satamaliiton näkemyksen mukaan muutoksenhaku tulisi ohjata hallinto-oikeuden sijasta markkinaoikeuteen. Lisäksi Liikenne- ja viestintäviraston päätöksistä tulisi voida valittaa ilman, että päätökseen ensin haetaan oikaisua virastolta.
- C&S on Satamaliitolle 5.12.2018 laatimassaan muistiossa arvioinut ja esittänyt markkinaoikeuden toimivaltaa puoltavia perusteluja.

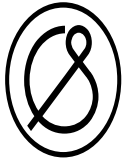
Tausta (2/2)

- Markkinaoikeuden toimivallan järjestäminen edellyttäisi muutosta liikennepalvelulain muutoksenhakusäännöksiin hallituksen esityksen eduskuntakäsittelyssä.
- Lisäksi laissa oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa (100/2013) säädetään tarkemmin markkinaoikeuden toimivallasta, asioiden vireilletulosta ja käsittelystä markkinaoikeudessa.
- C&S on muistiotaan 5.12.2018 täydentävästi laatinut Satamaliitolle pykäläehdotukset
 - 1) liikennepalvelulakiin (320/2017) ja
 - 2) oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annettuun lakiin (100/2013).

Liikennepalvelulain muuttaminen

- Liikennepalvelulaissa säädetään oikaisuvaatimuksesta ja muutoksenhausta liikennepalvelulain VI osan 1 luvussa lakiteknisesti seuraavasti:
 - 5 § Oikaisuvaatimus: päätöksistä haetaan ensin oikaisua, jonka jälkeen voidaan hakea muutosta hallinto-oikeudelta
 - 6 § Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen: päätökset, joista voidaan valittaa hallinto-oikeuteen ilman oikaisumenettelyä
 - **7 § Muutoksenhaku markkinaoikeuteen: päätökset, joista voidaan valittaa markkinaoikeuteen ilman oikaisumenettelyä**
- Muutoksenhaku Liikenne- ja viestintäviraston päätöksestä markkinaoikeuteen ilman oikaisumenettelyä voidaan järjestää muuttamalla liikennepalvelulain VI osan 1 luvun 7 §:ää
- Muutosehdotuksessa on huomioitava eduskunnan käsittelyssä oleva hallituksen esitys 157/2018, jossa ehdotetaan lain pykälänumeroinnin muuttamista juoksevaksi.

Laki liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

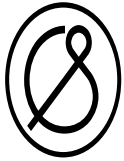
- Markkinaoikeuden toimivalta voidaan järjestää muuttamalla lain 258 §:ää esimerkiksi lisäämällä säännökseen uusi 2 momentti, jossa on viittaus Liikenne- ja viestintäviraston päätöksiin seuraavasti:

258 §

Muutoksenhaku markkinaoikeuteen

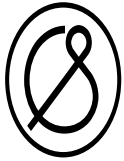
Säätelyelimen 92 §:n 2 momentissa tarkoitetussa asiassa tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen.

Lisäksi Liikenne- ja viestintäviraston 195 a §:ssä tarkoitetussa asiassa tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen.

Laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain muuttamisesta

- Oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa säädetään tarkemmin markkinaoikeuden toimivallasta, asioiden vireille tulosta ja käsittelystä markkinaoikeudessa.
 - Kilpailu- ja valvonta-asioiden käsittelyyn markkinaoikeudessa sovelletaan pääosin hallintolainkäyttölakia. Oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa on säännökset valmisteluistunnon toimittamisesta ja asioiden suullisesta käsittelystä.
- Liikenne- ja viestintäviraston satamapalveluasetuksen mukaisia päätöksiä koskevat valitukset käsiteltäisiin markkinaoikeudessa *kilpailu- ja valvonta-asioina*, jotka on lueteltu lain 1 luvun 2 §:ssä.

Laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain muuttamisesta

- Liikenne- ja viestintäviraston päätöksistä tehtävien valitusten käsittely markkinaoikeudessa kilpailu- ja valvonta-asioina voitaisiin järjestää muuttamalla lain 1 luvun 2 §:n 2 momenttia esimerkiksi lisäämällä uusi 4 kohta seuraavasti:

2 §

Kilpailu- ja valvonta-asiat

Markkinaoikeus käsittelee kilpailu- ja valvonta-asioina myös sen toimivaltaan kuuluviksi säädetty:

- 1) viestintämarkkinalain (393/2003) 122 §:ssä tarkoitetun seuraamusmaksun määräämistä koskevat asiat;
- 2) tietoyhteiskuntakaaren (917/2014) 334 §:ssä tarkoitetun seuraamusmaksun määräämistä koskevat asiat;
- 3) sähköntuotannon ja -kulutuksen välistä tasapainoa varmistavasta tehoreservistä annetun lain (117/2011) 21 §:n 3 momentin mukaiset valitukset Energiamarkkinaviraston päätöksistä;
- 4) liikenteen palvelusta annetun lain (320/2017) 258 §:n 2 momentin mukaiset valitukset Liikenne- ja viestintäviraston päätöksistä.